

Er Sparekassernes Rentesatser ublu?

Af

Sparekassedirektør *H. Krog-Meyer*,
Den sjællandske Bondestands Sparekasse.

I Tidsskrift for Landøkonomi, Hæfte 1 for 1942, efterlyser Sekretær *Axel Nielsen* i nogle overordentlig interessante Betragtninger ved Aarsskiftet en Forklaring paa, „hvorfor Bankers og tildels ogsaa Sparekassers (udhævet af mig) Udlaansrente skal være 50 til 150 pCt. højere end Indlaansrenten“. Sekretær Nielsen har forinden redegjort for, hvorledes man ved en tvangsmæssig Neutralisering af en Del af de ledige Penge kunde undgaa det irrationelle Forhold, at de ledige Penge, der fremkommer ved, at Nationalbanken kontant financierer al vor Eksport, indsættes i Sparekasser og Banker til en Rente af $2\frac{1}{2}$ til $3\frac{1}{2}$ pCt., hvorefter disse Pengeinstitutioner genindsætter Størsteparten i Nationalbanken til 0 pCt. eller andetsteds til minimal Rente, medens „Resten udlaanes til Byernes og Landbrugets Næringsdrivende til en Rente af 5—7 pCt., selv naar Udlaan kan ske mod fuldkommen Sikkerhed“.

De danske Sparekasser er ikke tjente med i denne Sammenhæng at blive slaaet i Hartkorn med Bankerne, al den Stund det lige fra Sparekassernes Oprettelse har været deres fornemste Opgave næst efter sikker Anbringelse af Midlerne at give Indskyderne den højest mulige Rente af deres Sparemidler og laane ud i By og Land til de billigst mulige Satser. Den officielle Statistik (Sparekasseinspektørens Beretning 1939/40) siger herom, at Sparekassernes gennemsnitlige Indlaansrente og Udlaansrente (inclusive Provision, der iøvrigt spiller en meget lille Rolle i Sparekasserne) har været for hele Landet:

Aar	Indlaans- rente pCt.	Udlaansrente (inclusive Provision) pCt.	Forskel pCt.
1935/36	3,58	4,28	0,70
1936/37	3,76	4,51	0,75
1937/38	3,75	4,50	0,75
1938/39	3,75	4,52	0,77
1939/40	3,81	4,52	0,71

De unormalt lave Tal for Ind- og Udlaansrente i 1935/36 skyldes den dagældende Tvangsrentelov.

Nyere officielle Tal foreligger ikke. For Regnskabsaaret 1. April 1940 til 31. Marts 1941 vil Tallene for Ind- og Udlaansrente sikkert ligge ca. en halv Procent højere for atter i 1941/42 at gaa ca. en halv Procent ned, men Forskellen (Rentemarginalen) vil utvivlsomt vise sig at være lige saa beskeden ogsaa for disse to Regnskabsaar.

De af mig nævnte Tal viser en saa stor Forskel fra Sekretær Axel Niensens (til Indskyderne 3,81 pCt. og ikke $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ pCt., fra Laantagerne 4,52 pCt. og ikke 5—7 pCt. og Fortjeneste 18,6 pCt. og ikke 50—150 pCt.), at Sparekasserne med god Samvittighed kan sige Hus forbi. Det modsatte vilde ogsaa være baade beklageligt og foruroligende, thi dersom Sparekasserne kun kunde røgte deres Opgave i Samfundet ved at skære saa bred en Rem af Befolkningens Ryg, vilde der ikke være megen Mening i at opretholde dem som samfundsgavnlike, begunstige Institutioner.

Hvad Artiklens øvrige Betragtninger angaar, da er jeg fuldt enig med Forfatteren i, at Landbrugets ledige Penge umiddelbart efter Krigens Ophør næppe i større Grad vil blive brugt til Retablering af Besætning etc., fordi paa dette Tidspunkt alle vil købe og ingen sælge. Men naar Sekretær Axel Nielsen spørger: Vil opsparede og likvide Kapitaler formaa at genskabe Besætningerne i et nævneværdigt hurtigere Tempo, end det vilde ske uden disse, maa jeg alligevel hævde, at den Landmand, der efter Krigen staar med tilstrækkelig likvid Kapital, det være sig Indskud paa Sparekassebog eller anden let realisabel Anbringelse, han vil have større Chancer for at faa Produktionsapparatet successivt paa Fode — og kunne klare Frem-

tiden — end den, der har anbragt sine Realisationsmidler saaledes, at han skal optage Laan for at klare Dagen og Vejen. Kan han ikke straks bruge dem til Indkøb af ny Besætning eller Fodermidler og Gødningsstoffer, skal der — desværre — nok blive Brug for Pengene til at dække Forskellen mellem de efter Krigen af mange forventede lavere Priser paa hans Produktion og de faste Udgifter (Skatter og Lønninger etc.), der erfaringsmæssigt ikke daler saa hurtigt som Indtægterne.

Mon det ikke er saadanne Betragtninger, der instinktivt faar den jævne Landmand til at passe bedre paa Pengene nu end under forrige Krig. Herom vidner i hvert Fald de mange Indfrielser af dyrere, mindre faste Laan, de mangfoldige, efterhaanden ret betragtelige Beløb paa Sparekontiene og den uanset Øjeblikkets Medbør fastholdte gammeldags fornuftige, for ikke at sige nøjsomme Levevis blandt de selvstændige Landmænd. Det Pres paa Priserne, som fremkommer ved Misforholdet mellem Varemængde og Købeevne, forstærkes næppe i synderlig Grad fra Landbrugsside, da *Købeviljen* af ovennførte Grunde maalbevidst holdes i Tømme.

København, den 13. Marts 1942.

H. Krog-Meyer.

Sparekassedirektør H. Krog-Meyers udmærkede Redegørelse giver mig ikke Anledning til mange Bemærkninger. Jeg skal blot oplyse, at min Hentydning til, at selv Sparekasserne i visse Tilfælde ogsaa kunde følge „Bankprincipper“ med Hensyn til Udlaansrenten, gjaldt Belaaning af Værdipapirer. Som Eksempel kan jeg nævne, at Belaaning mod Haandpant af Kreditforenings-Obligationer i hvert Fald i de Sparekasser, hvis Virksomhed jeg kender til, kun kan ske til 70 eller 75 pCt. af Kursværdien, og at Rentesatsen netop i Løbet af denne Pengerigelighedsperiode er forhøjet fra $4\frac{1}{2}$ til 5 pCt. Alle vil sikkert være enige med mig i, at Risikoen ved denne Udlaansform er Nul. Da nu den gennemsnitlige Indlaansrente som anført af Direktør Krog-Meyer kan ventes at blive ca. 3,3 pCt. for Regnskabsaaret 1941—42, vil den af mig nævnte Avance paa 50 pCt. i dette Tilfælde være ubestridelig.

Nu er Belaaning af Obligationer næppe nogen særlig betydende Virksomhed inden for Sparekasserne — hører vel daarligt nok hjemme der — saa maaske burde jeg have undladt at skrive „tildels ogsaa Sparekasser“ uden samtidig at definere dette specielle Forhold, som jeg hentydede til.

Det er iøvrigt klart, at jo lavere Indlaansrenten er, des vanskeligere bliver det at holde Forskellen mellem Ind- og Udlaansrente nede paa de nuværende ca. 20 pCt. (af Indlaansrenten), idet Administrationsomkostningerne er vanskelige at nedsætte. Uden at tage Sigte paa nogen bestemt Sparekasse vilde jeg gerne i denne Forbindelse have Lov til at sige, at enkelte Sparekassers Efterligning af Bankernes Marmorpaladser paa de dyre Gadehjørner næppe kan bidrage til billigere Administration.

Alt i alt maa det dog utvivlsomt siges, at Sparekassernes Betydning for et rimeligt Renteniveaus Opretholdelse i Øjeblikket er saa stor som nogensinde, saa i Princippet kan det kun glæde mig, i jo højere Grad Sparekasserne kan melde „Hus forbi“ vedrørende de omtalte Forhold.

Axel Nielsen.